

**Daniel Dąbrowski**<sup>1</sup>

Uniwersytet Szczeciński

ORCID ID: 0000-0003-3072-5267

# POZBAWIENIE WSPÓLNIKA SPÓŁKI JAWNEJ PRAWA REPREZENTACJI SPÓŁKI ORAZ PROWADZENIA JEJ SPRAW NA DRODZE SĄDOWEJ – ZAGADNIENIA WYBRANE

## ABSTRACT

### **Deprivation of a general partnership partner's right to represent the partnership and to manage its affairs by way of legal proceedings: selected issues**

Issues related to depriving a partner of a general partnership of the right to represent the partnership and conduct its affairs by way of legal proceedings raise many doubts in the literature. The purpose of this article is to attempt to resolve these doubts and to indicate the proper way of interpreting Articles 30 § 2 and 47 of the Polish Commercial Companies Code. The possibility to bring an action before a court based on the indicated provisions has been recognized as a corporate right vested in every partner. The exercise of this right aims at shaping the legal relationship between partners. Since a judgment in this type of case affects all partners, all of them should be parties to the court proceedings. On the other hand, the partnership itself is not entitled to bring an action under Articles 30 § 2 and 47 of the Polish Commercial Companies Code, as the partnership cannot shape its organizational structure on its own.

A case triggered by bringing an action under Articles 30 § 2 and 47 of the Polish Commercial Companies Code is a property (and not a non-property) case within the meaning of Article 17 of

---

<sup>1</sup> Doktor, adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, radca prawny, e-mail: daniel.dabrowski@usz.edu.pl.

the Code of Civil Procedure. A partner exercising the right under Articles 30 § 2 and 47 § 2 of the Polish Commercial Companies Code may claim not only the deprivation of another partner's rights to represent the company or to conduct its affairs but also the limitation of these rights.

**Keywords:** general partnership, conduct of the affairs of a partnership, representation of a partnership, deprivation of the right to represent a partnership, deprivation of the right to conduct the affairs of a partnership

**Słowa kluczowe:** spółka jawna, prowadzenie spraw spółki jawnej, reprezentacja spółki jawnej, pozbawienie prawa reprezentacji spółki jawnej, pozbawienie prawa prowadzenia spraw spółki jawnej

## 1. Wprowadzenie

Zagadnienia związane z reprezentacją oraz prowadzeniem spraw w spółce jawnej wywołują wciąż wiele kontrowersji w doktrynie i orzecznictwie, mimo że przepisy Kodeksu spółek handlowych dotyczące tych instytucji obowiązują już od ponad 20 lat i w tym okresie nie były istotnie zmieniane. Dotyczy to m.in. problemu pozbawienia wspólnika takiej spółki na drodze sądowej prawa reprezentacji spółki oraz prowadzenia jej spraw. Pierwszą kwestię reguluje art. 30 § 2 k.s.h., zgodnie z którym „pozbawienie wspólnika prawa reprezentowania spółki może nastąpić wyłącznie z ważnych powodów na mocy prawomocnego orzeczenia sądu”, drugą podobnie brzmiący art. 47 *in principio* k.s.h. stanowiący, że „prawo prowadzenia spraw spółki może być odebrane wspólnikowi z ważnych powodów, na mocy prawomocnego orzeczenia sądu”. Obydwa przepisy zostały sformułowane w sposób bardzo lakoniczny, dając możliwość rozmaitych interpretacji. Utrudnia to ich stosowanie w praktyce, tym bardziej że nie były one do tej pory przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, co mogłoby prowadzić do ujednolicenia wykładni.

Celem niniejszego artykułu jest rozstrzygnięcie podstawowych wątpliwości pojawiających się na tle art. 30 § 2 k.s.h. oraz art. 47 k.s.h. Podjęto zatem próbę określenia charakteru prawnego i treści uprawnienia do żądania pozbawienia wspólnika możliwości reprezentacji spółki oraz prowadzenia jej spraw, określenia kręgu podmiotów, którym takie uprawnienie przysługuje, wskazania kręgu osób legitymowanych biernie w procesie wywołanym skorzystaniem z uprawnienia, a także skutków wyroku sądu uwzględniającego żądanie. Poszukując prawidłowego sposobu wykładni tych przepisów, dokonano przeglądu literatury dotyczącej tytułowego problemu. Szczególną uwagę zwrócono na funkcję przepisów, wskazując, że służą one zapewnieniu prawidłowej realizacji celu stosunku prawnego spółki osobowej. Odwołanie się do tej funkcji pomaga w niektórych wypadkach w odnalezieniu właściwej interpretacji.

Przepis art. 30 § 2 k.s.h. ma swój odpowiednik w regulacji dotyczącej spółki komandytowej (art. 117 k.s.h.) i spółki komandytowo-akcyjnej (art. 137 § 1 i 3 k.s.h.). Wątpliwości budzi stosowanie go w spółce partnerskiej na mocy odesłania z art. 89 k.s.h.<sup>2</sup>

<sup>2</sup> Por. np. K. Osajda, *O mankamentach regulacji spółek osobowych w kodeksie spółek handlowych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2012, nr 10, s. 40; A. Nowacki, *Reprezentacja spółki partnerskiej przez partnerów*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2012, nr 2, s. 10–11.

Takiego odpowiednika nie ma natomiast art. 47 k.s.h., lecz znajduje on swoje zastosowanie w innych spółkach osobowych na mocy odpowiednich odesłań (art. 89 k.s.h., art. 103 k.s.h., art. 126 § 1 pkt 1 k.s.h.). Rozważania zawarte w artykule można zatem w pewnym zakresie odnieść także do innych spółek osobowych. Ze względu na ograniczoną objętość artykułu pominięto w nim jednak szczegółowe kwestie wynikające z odmienności sformułowania przepisów szczególnych oraz konieczności stosowania przepisów o spółce jawnej w sposób odpowiedni (a nie wprost).

## 2. Charakter prawny uprawnienia z art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. oraz sprawy wywołanej skorzystaniem z tego uprawnienia

Prawa prowadzenia spraw spółki oraz jej reprezentacji stanowią podstawowe prawa wspólnika spółki jawnej. Zalicza się je zwykle do praw korporacyjnych (organizacyjnych), które łącznie z innymi prawami i obowiązkami (majątkowymi oraz korporacyjnymi) składają się na treść stosunku prawnego spółki jawnej. Przyznana wspólnikom swoboda w kształtowaniu treści tego stosunku pozwala na pozbawienie wspólników obydwu tych praw w całości, jak i na istotne ich modyfikacje<sup>3</sup>. Tytułowe prawa nie są zatem immamentnym składnikiem prawa członkowskiego wspólnika. Ich istnienie oraz treść uzależnione są od woli stron, które przy zawieraniu umowy spółki lub już po jej zawarciu określają, którzy ze wspólników i w jakim zakresie prowadzą sprawy spółki i reprezentują ją na zewnątrz.

Możność domagania się pozbawienia wspólnika omawianych praw na drodze sądowej ma oczywiście odmienny charakter od możliwości ukształtowania ich w ramach swobody umów. Normy wynikające z art. 30 § 2 k.s.h. oraz art. 47 k.s.h. przyznają uprawnienie (nie wskazując wprost podmiotu, któremu ono przysługuje) do domagania się zmiany przez sąd istniejącego stosunku prawnego. Tak jak w przypadku podobnych uprawnień<sup>4</sup>, nie mamy tu do czynienia z roszczeniem materialnoprawnym. Nie jest to też uprawnienie prawokształtujące, przynajmniej jeśli przyjmie się wąskie znaczenie tego pojęcia<sup>5</sup>. Samo wystąpienie z żądaniem pozbawienia wspólnika możliwości reprezentacji spółki czy prowadzenia jej spraw nie wywiera bowiem wpływu na treść stosunku prawnego łączącego strony. Konieczne jest działanie sądu, który wyrokiem o konstytutywnym charakterze dokonuje zmiany tego stosunku, o ile oczywiście stwierdzi spełnienie materialnoprawnej przesłanki „ważnych powodów”<sup>6</sup>.

<sup>3</sup> Por. art. 30 § 1 i art. 37 § 1 k.s.h.

<sup>4</sup> Zbliżony charakter mają np. uprawnienia wynikające z art. 357<sup>1</sup> k.c. oraz z tzw. szczególnych klauzul *rebus sic stantibus* (np. art. 632 § 2, art. 700 i art. 907 § 2 k.c.).

<sup>5</sup> Por. M. Pyziak-Szafnicka, *Prawo podmiotowe*, „Studia Prawa Prywatnego” 2006, nr 1, s. 61. Autorka ta uważa, że uprawnienia polegające na możliwości wystąpienia z powództwem o ukształtowanie można by zaliczyć do uprawnień kształtujących w szerokim znaczeniu tego terminu. Taki charakter przyznaje omawianemu uprawnieniu K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Pozycja prawna wspólnika spółki jawnej*, Warszawa 2013, s. 180, zdaniem której należy ono do „specyficznej kategorii uprawnień kształtujących”.

<sup>6</sup> Sposób rozumienia „ważnych powodów” nie budzi większych wątpliwości w literaturze. Por. na ten temat w szczególności B. Borowy, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2022,

*Ratio legis* przepisów art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. jest podobne. Oba te przepisy wspierają należytą realizację celu spółki jawnej. Celem tego typu spółki, wyraźnie wskazanym w przepisach, jest prowadzenie przedsiębiorstwa (art. 22 § 1 k.s.h.). Prowadzenie przedsiębiorstwa nie jest przy tym celem samym w sobie, ale ma służyć osiągnięciu zysku przez spółkę oraz jej współników korzystających z prawa do udziału w tym zysku<sup>7</sup>. Ustawodawca, przyznając uprawnienie do pozbawienia współnika prawa do prowadzenia spraw spółki i jej reprezentacji, chroni zatem niezakłócone prowadzenie przedsiębiorstwa przez spółkę, tak by możliwe było osiągnięcie przez nią zysku. Zabezpiecza spółkę i jej współników przed zachowaniami innego współnika, które utrudniają lub uniemożliwiają osiągnięcie przez spółkę jej celu. Takiego rezultatu nie dałoby się osiągnąć przy wykorzystaniu innych instrumentów prawnych. Brak bowiem jakichkolwiek innych przepisów, także w Kodeksie cywilnym, które pozwalałyby domagać się od sądu ingerencji w treść stosunku prawnego spółki w zakresie, w jakim przewidują to art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. Alternatywą dla domagania się pozbawienia współnika uprawnienia do reprezentacji lub prowadzenia spraw spółki mogłoby być żądanie wyłączenia współnika ze spółki (art. 63 k.s.h.). Skutki uwzględnienia takiego żądania przez sąd są jednak znacznie dalej idące i m.in. rodzą konieczność rozliczenia się z występującym ze spółki współnikiem. Niezależnie od tego współnikom z różnych przyczyn może zależeć na tym, by współnik, po którego stronie istnieją ważne powody, pozostał w spółce, ale by nie miał możliwości reprezentowania jej lub prowadzenia jej spraw. Takie rozwiązanie może być korzystne dla samej spółki i pozostałych współników. Biorąc to pod uwagę, z pewnością nie można uznać przepisów art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. za zbędne.

W literaturze budzi wątpliwości to, czy sprawa wywołana wniesieniem pozwu na podstawie omawianych przepisów jest sprawą o prawa majątkowe, czy niemajątkowe. Spór ten ma istotne znaczenie praktyczne. W razie przyjęcia, że mamy do czynienia ze sprawą o prawa niemajątkowe, do rozstrzygnięcia pozwu wniesionego na podstawie tych przepisów w każdym przypadku właściwy będzie sąd okręgowy (art. 17 pkt 1 k.p.c.). Pogląd o niemajątkowym charakterze sprawy przeważa w literaturze<sup>8</sup>. Dla jego

s. 215 i 261; J. Lic, *Spółka jawna. Komentarz*, Warszawa 2023, s. 550 i 766–767; G. Nita-Jagielski, [w:] J. Bieniak i in., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2022, s. 195–196 i 223; S. Sołtysiński, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 1–150 k.s.h. Tom I*, Warszawa 2012, 460 i 505; A.J. Witosz, *Prowadzenie spraw i reprezentacja spółek osobowych*, Warszawa 2013, s. 305–307; K. Kopaczyńska-Pieczniak, M. Dumkiewicz, *Ważne powody w stosunkach spółek handlowych*, [w:] *Współczesne problemy prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr hab. Marii Pożniak-Niedzielskiej*, red. A. Kidyba, R. Skubisz, Warszawa 2007, s. 149–173. Por. także wyrok SA w Krakowie z dnia 23 stycznia 2013 r., I ACa 1300/12, Legalis nr 723117.

<sup>7</sup> J. Lic, *Spółka jawna...*, s. 216–217.

<sup>8</sup> Tak w szczególności B. Borowy, [w:] *Kodeks...*, s. 215 i 261–262; J. Lic, *Spółka jawna...*, s. 551 i 769; A. Zbiegień-Turzańska, [w:] *System Prawa Prywatnego. Tom 16B. Prawo spółek osobowych*, red. M. Romanowski, Warszawa 2023, s. 116; K. Kopaczyńska-Pieczniak, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Tom I. Komentarz do art. 1–150*, red. A. Kidyba, Warszawa 2017, s. 328 i 416; J.P. Naworski, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł I. Przepisy ogólne. Tytuł II. Spółki osobowe*, red. T. Siemiątkowski, R. Potrzebszcz, Warszawa 2010, s. 284; A.J. Witosz, *Prowadzenie spraw...*, s. 301. Za majątkowym charakterem sporu opowiedzieli się natomiast S. Sołtysiński, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, *Kodeks...*, s. 507 (na gruncie art. 47 k.s.h.) oraz R. Pabis, *Pisma spółek handlowych, t. I – Przepisy ogólne. Spółka jawna, spółka partnerska*, Warszawa 2003, s. 258.

uzasadnienia wskazuje się, że powództwo w takich sprawach dotyczy bezpośrednio prawa korporacyjnego (czyli niemajątkowego), które jedynie pośrednio oddziałuje na interesy majątkowe spółki<sup>9</sup>. Zwraca się także uwagę, że o majątkowym bądź niemajątkowym charakterze rozstrzyga wyłącznie przedmiot sprawy, tj. niemajątkowy charakter dobra, którego ochrony żąda powód, a nie dalekosiężny cel, jaki się z tym przedmiotem wiąże<sup>10</sup>. Dostrzega się również problem z określeniem wartości przedmiotu sporu w wypadku, gdyby uznać, że sprawa ma charakter majątkowy<sup>11</sup>.

Punktem wyjścia do rozstrzygnięcia tego problemu powinien być przywołany w poprzednim akapicie pogląd, zgodnie z którym „o majątkowym bądź niemajątkowym charakterze przedmiotu sprawy rozstrzyga majątkowy lub niemajątkowy charakter dobra, którego ochrony domaga się powód”<sup>12</sup>. Nie bierze się zatem pod uwagę charakteru samego uprawnienia, które realizuje powód, występując do sądu. Jak zresztą trafnie wskazano w literaturze, „z punktu widzenia podziału na prawa majątkowe i niemajątkowe – uprawnienia mają charakter neutralny; wymiar majątkowy uzyskują, gdy służą realizacji praw mających taki charakter”<sup>13</sup>. Konieczne jest więc ustalenie, jakie prawo realizuje podmiot występujący z żądaniem pozbawienia współnika prawa do reprezentacji lub prowadzenia spraw, czy – inaczej rzecz ujmując – jakie dobro zamierza chronić taki podmiot.

Prawem, którego ochrony poszukuje podmiot występujący do sądu z żądaniem pozbawienia współnika prawa reprezentacji lub prowadzenia jej spraw, jest prawo podmiotowe wynikające ze stosunku spółki – prawo członkowskie przysługujące współnikowi (wspólnikom). Przyjmuje się wprawdzie, że prawo członkowskie ma charakter osobisto-majątkowy, jednak ze względu na cel spółki jawnej trudno zaprzeczyć, że aspekt majątkowy wybija się tu na pierwszy plan. Elementy osobiste związane są ze strukturą spółki jako podmiotu prawa; ich istnienie nie oznacza jednak, że prawo podmiotowe wynikające ze stosunku spółki jawnej ma charakter niemajątkowy. Wspólnik przystępuje do spółki jawnej po to, by realizować cel majątkowy, by osiągać zysk z prowadzonego w ramach spółki przedsiębiorstwa<sup>14</sup>. Interes majątkowy współnika, który występuje z powództwem, jest tu bezpośrednim przedmiotem ochrony, a nie tylko celem dalekosiężnym<sup>15</sup>.

Nie ma zatem znaczenia, że postępowanie przed sądem dotyczy prawa reprezentacji lub prowadzenia spraw spółki, które uważane są zwykle za prawa korporacyjne (organizacyjne)<sup>16</sup>. Nieistotny jest także charakter samego uprawnienia wynikającego z art. 30

<sup>9</sup> J. Lic, *Spółka jawna...*, s. 551 i 769.

<sup>10</sup> *Ibidem*, z powołaniem się na: J. Rodziewicz, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz. Art. 1–366*, red. K. Piasecki, Warszawa 2016, komentarz do art. 17, Nb 3.

<sup>11</sup> J. Lic, *Spółka jawna...*, s. 551; B. Borowy, [w:] *Kodeks...*, s. 215.

<sup>12</sup> Pogląd ten jest w zasadzie jednolity. Por. np. P. Feliga, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1–458*<sup>6</sup>. *Tom I*, red. T. Szanciło, Warszawa 2023, s. 85–86.

<sup>13</sup> M. Pyziak-Szafnicka, *Prawo podmiotowe...*, s. 57.

<sup>14</sup> Por. postanowienie SN z dnia 8 października 1997 r., II CZ 108/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 57. Postanowienie to dotyczyło wyłączenia współnika ze spółki z o.o. i sąd uznał, że sprawa tego rodzaju jest sprawą majątkową.

<sup>15</sup> Por. J. Lic, *Spółka jawna...*, s. 551.

<sup>16</sup> Zob. szeroko na ten temat np. J. Lic, *Spółka jawna...*, s. 678–681 i cytowana tam literatura.

§ 2 i art. 47 k.s.h. Ważna jest natura chronionego dobra, a ono bez wątplenia jest dobrem majątkowym. Postępowanie w sprawie o pozbawienie współnika prawa reprezentacji lub prowadzenia spraw nie służy przecież ochronie dóbr osobistych współników czy spółki, nie zmierza do uregulowania relacji osobistych między nimi. Istotny jest wyłącznie aspekt majątkowy, co przemawia za przyjęciem, że sprawa wywołana wniesieniem pozwu na podstawie art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. jest sprawą o prawa majątkowe w rozumieniu art. 17 k.p.c.

W stosunku do przedstawionego powyżej uzasadnienia postawiono zarzut, zgodnie z którym uwzględnianie celu powództwa, które „zmierza do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania spółki i osiągnięcia przez nią założonego celu gospodarczego”, prowadziłyby do wniosku „że wszystkie sprawy dotyczące spółki jawnej jako podmiotu z istoty swej prowadzącego działalność gospodarczą, dotyczą celu gospodarczego”<sup>17</sup>. Konstatacja taka jest jak najbardziej słuszna, natomiast trudno uznać, by przemawiała za poglądem przeciwnym niż wyżej przedstawiony. Stosunek spółki jawnej jest stosunkiem majątkowym, gospodarczym i spory na tle tego stosunku zawsze mają charakter majątkowy.

Dodać należy, że w orzecznictwie pojęcie sprawy o prawa majątkowe rozumiane jest szeroko i do takich spraw zalicza się np. sprawy o: nakazanie bankowi wydania historii rachunku bankowego<sup>18</sup>, ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej<sup>19</sup>, o uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umowy<sup>20</sup>, o ustalenie, że powód jest członkiem zarządu pozwanej spółki<sup>21</sup>, czy też o ustalenie, że powód jest współnikiem spółki z o.o.<sup>22</sup> Element majątkowy w tych sprawach nie jest widoczny na pierwszy rzut oka, jednak w każdym z tych przypadków Sąd Najwyższy uznał, że dominuje on nad ewentualnym interesem niemajątkowym. Zwłaszcza dwa ostatnie cytowane orzeczenia mogą wyznaczać kierunek także dla spraw, dla których podstawą są art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h.

Wspomniany wyżej problem z określeniem wartości przedmiotu sporu ma oczywiście znaczenie praktyczne. Trzeba jednak zauważyć, że jest to kwestia wtórna, która nie może determinować charakteru prawnego sprawy. Wartością przedmiotu sporu jest wartość interesu prawnego, którego ochronie służy powództwo i która to wartość określana jest przez powoda<sup>23</sup>. Gdy interes ten ma wartość trudno wymierną – tak jak w przypadku spraw wytoczonych na podstawie art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. – kwota wskazana przez powoda zwykle zostanie zaakceptowana przez sąd. Poza przypadkami oczywistego zaniżenia lub zawyżenia wartości przedmiotu sporu sądowi trudno byłoby bowiem uzasadnić zakwestionowanie takiej kwoty. Dopuścić trzeba przy tym znaczną swobodę powoda w omawianym zakresie, podobnie jak ma to miejsce w sprawach o stwierdzenie nieważności uchwały<sup>24</sup>.

17 B. Borowy, [w:] *Kodeks...*, s. 215.

18 Postanowienie SN z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZ 53/16, Legalis nr 1546855.

19 Postanowienie SN z dnia 18 marca 2015 r., I CZ 9/15, Legalis nr 1242083.

20 Postanowienie SN z dnia 4 marca 2015 r., IV CZ 111/14, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 43.

21 Postanowienie SN z dnia 22 października 2014 r., II CZ 57/14, Legalis nr 1182691.

22 Postanowienie SN z dnia 25 kwietnia 2013 r., II CZ 190/11, Legalis nr 737233.

23 Zob. wyrok SN z dnia 9 stycznia 2020 r., I PZ 15/19, OSNP 2020, nr 12, poz. 135.

24 Adekwatne są tu uwagi poczynione przez SA w Warszawie w postanowieniu z dnia 23 sierpnia 1996 r., I ACz 755/96, Legalis nr 34088, w którym stwierdził: „W sprawie o unieważnienie uchwały walnego

### 3. Podmioty uprawnione na podstawie art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h.

W literaturze nie ma zgodności także co do tego, kto może wystąpić z powództwem na podstawie art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. Zdarza się nawet, że ci sami autorzy odmiennie określają podmioty uprawnione na podstawie każdego z tych przepisów<sup>25</sup>. Wyrażane są m.in. następujące poglądy:

1. pozew może być wytoczony wyłącznie przez spółkę<sup>26</sup>;
2. pozew może być wytoczony przez każdego ze współników działającego w imieniu własnym<sup>27</sup> albo – według niektórych autorów – w imieniu własnym lub spółki<sup>28</sup>;
3. pozew może być wytoczony tylko przez wszystkich współników łącznie<sup>29</sup>.

zgromadzenia współników wartości przedmiotu sporu nie ustala się według wartości przedmiotu objętego uchwałą, jak też według wartości udziału współnika, który wytacza powództwo, lecz ustala się ją swobodnie według interesu, jaki dla tego współnika przedstawia unieważnienie uchwały, a ten polega na różnicy między wartością, jaką można osiągnąć w razie unieważnienia uchwały, a wartością, jaką przedstawia przedmiot w razie utrzymania uchwały w mocy”. Także w sprawach cytowanych w akapicie poprzednim trudno byłoby odwołać się do jakichś obiektywnych kryteriów w celu ustalenia wartości przedmiotu sporu, np. w sprawie o ustalenie, że powód jest członkiem zarządu, czy współnikiem spółki. Nie przeszło do jednaka SN w przyjęciu, że są to sprawy o prawa majątkowe.

<sup>25</sup> Trafnie krytykuje taką „dysharmonię” B. Borowy, [w:] *Kodeks...*, s. 216.

<sup>26</sup> Tak m.in. B. Borowy, [w:] *Kodeks...*, s. 216 i 262–264, który przyjmuje przy tym, że spółka powinna być reprezentowana „zgodnie z obowiązującymi w spółce zasadami reprezentacji”. Podobnie J. Lic, który jednak uważa, że „powództwo może też wytoczyć współnik pozbawiony prawa reprezentowania spółki”. Zob. J. Lic, *Kodeks...*, s. 549 i 768. Za poglądem przyznającym omawiane uprawnienie spółce opowiadają się także: J.P. Naworski, [w:] *Kodeks...*, s. 340–341 (ale tylko w odniesieniu do powództwa z art. 47 k.s.h.).

<sup>27</sup> Tak w odniesieniu do powództwa z art. 30 § 2 k.s.h.: J. Strzępka, E. Zielińska, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J. Strzępka, Warszawa 2015, s. 117; G. Nita-Jagielski, [w:] *Kodeks...*, s. 195; S. Sołtysiński, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, *Kodeks...*, s. 460; A. Zbiegień-Turzańska, [w:] *Prawo spółek osobowych...*, s. 116; M. Dumkiewicz, A. Kidyba, *Komentarz aktualizowany do art. 1–200 Kodeksu spółek handlowych*, 2023, LEX/el, komentarz do art. 30, punkt 4. W odniesieniu do powództwa z art. 47 k.s.h. takie stanowisko prezentuje W. Pyzioł, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. W. Pyzioł, Warszawa 2008, s. 112; J.P. Naworski, [w:] *Kodeks...*, s. 282–283. Zdaniem M. Rodzynkiewicza (w odniesieniu do art. 30 § 2 k.s.h.) „prima facie wydaje się, że legitymacja taka przysługuje każdemu z pozostałych współników samodzielnie [...]”, jednak po to, by wyrok miał skutek wobec samej spółki, „zasadny [...] jest postulat, aby spółka jawna w procesie opartym na art. 30 § 2 wystąpiła albo jako powód, albo co najmniej po stronie powodowej jako interwenient uboczny” – M. Rodzynkiewicz, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 82. Za poglądem, że każdy współnik jest uprawniony do wystąpienia samodzielnie z powództwem zarówno na podstawie art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h., opowiadają się K. Kopaczyńska-Pieczniak, [w:] *Kodeks...*, s. 327 i 416–417; też, *Pozycja prawna...*, s. 141–142 i 182–183; A. Witosz, *Prowadzenie spraw i reprezentacja...*, s. 301–303 i 347.

<sup>28</sup> Tak w odniesieniu do powództwa z art. 47 k.s.h. J. Strzępka, E. Zielińska, [w:] *Kodeks...*, s. 136 oraz – jak się wydaje – S. Sołtysiński, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, *Kodeks...*, s. 505. Podobnie, na tle art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h., M. Litwińska-Werner, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2007, s. 248 i 269.

<sup>29</sup> Zob. R. Pabis, *Pisma spółek...*, s. 286; Ł. Błaszczak, *Współuczestnictwo procesowe na przykładzie osobowych spółek handlowych – istota, rodzaje i przypadki jego występowania*, „Prawo Spółek” 2004, nr 10, s. 25. Podobne stanowisko na gruncie art. 30 § 2 k.s.h. wydaje się prezentować W. Pyzioł, [w:] *Kodeks...*, s. 90. Zob. także G. Nita-Jagielski, [w:] *Kodeks...*, s. 223 (w odniesieniu do powództwa z art. 47 k.s.h.), który jednak nie wyklucza przyjęcia, że każdy ze współników może wystąpić samodzielnie z powództwem.

Sformułowanie art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. nie daje wskazówek odnoszących się do tego, komu przysługuje wyrażone w tych przepisach uprawnienie<sup>30</sup>. Skoro jednak istotą przyznanego uprawnienia jest możliwość domagania się zmiany treści stosunku prawnego, to wydaje się oczywiste, że powinno ono przysługiwać każdemu ze współników z osobna, jako stronie tegoż stosunku<sup>31</sup>. Zawarcie umowy spółki prowadzi do powstania między współnikami zobowiązania do współdziałania dla osiągnięcia wspólnego celu. Uprawnienia z art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. służą zabezpieczeniu należytego wykonywania tego zobowiązania. Każdy ze współników powinien mieć zatem możliwość ochrony swojego interesu poprzez skorzystanie z tych uprawnień. Uprawnienia wynikające z art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. należy zaliczyć do uprawnień korporacyjnych (organizacyjnych) współnika obok takich uprawnień jak uprawnienie do reprezentacji, prowadzenia spraw spółki czy do żądania jej rozwiązania wyrokiem sądu. Przyjęcie, że współnik realizuje własne uprawnienie, powoduje, że bez znaczenia jest to, czy przysługuje mu prawo do reprezentacji lub prowadzenia spraw spółki, czy została podjęta odpowiednia uchwała współników itp.<sup>32</sup> Może on realizować swoje uprawnienie samodzielnie, bez porozumienia z innymi współnikami lub łącznie z każdym innym współnikiem.

Trafnie wskazano w literaturze, że za przyznaniem współnikowi uprawnienia do wystąpienia z żądaniami, o których mowa w art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h., przemawia także odwołanie się do art. 63 § 1 k.s.h. Skoro współnik dysponuje dalej idącym uprawnieniem do żądania rozwiązania spółki, to powinien mieć także możliwość skorzystania ze środków łagodniejszych pozwalających na kontynuację działalności spółki i realizację jej celów<sup>33</sup>.

Nie można zgodzić się z twierdzeniem, że poglądy przyznające współnikom uprawnienie do wystąpienia z powództwem na podstawie art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. „pomijają podmiotowość materialnoprawną i procesową spółki”<sup>34</sup>. Przyznanie spółce podmiotowości nie wyeliminowało przecież relacji prawnych istniejących między współnikami. Stosunek spółki pozostaje stosunkiem prawnym łączącym współników między sobą, a także ze spółką<sup>35</sup>. Odrębny interes prawny dotyczący funkcjonowania spółki mają sami współnicy i to oni powinni mieć możliwość dążenia do zmiany stosunku prawnego, jeśli ważne powody wymagają takiej zmiany. Spółka jawna nie ma samodzielnego interesu prawnego. Jest bytem zależnym od współników, realizującym interes współników. Nie sposób przyjąć, by spółce przysługiwało samodzielne uprawnienie do kształtowania swojej własnej struktury oraz praw i obowiązków jej współników. Tym bardziej

30 Ustawodawca skonstruował te przepisy inaczej niż np. art. 63 § 1 k.s.h.

31 Nieco podobną konstrukcję ma przepis art. 357<sup>1</sup> k.c. przynajmniej w tym znaczeniu, że również nie wskazano w nim, komu przysługuje uprawnienie do wystąpienia do sądu z żądaniem zmiany lub rozwiązania stosunku prawnego. W literaturze nie budzi wątpliwości, że uprawnienie to przysługuje stronom stosunku prawnego – dłużnikowi i wierzycielowi.

32 Tak trafnie A.J. Witosz, *Prowadzenie i reprezentacja...*, s. 302.

33 K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Pozycja prawna...*, s. 142.

34 Tak J. Lic w odniesieniu do uprawnienia z art. 30 § 2 k.s.h. Zob. J. Lic, *Pozbawienie współnika prawa reprezentowania spółki jawnej*, [w:] *Prawo handlowe. Między teorią, praktyką a orzecznictwem. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi A. Strzępce*, red. P. Piniór i in., Warszawa 2019, s. 191.

35 Zob. A. Szajkowski, [w:] *System Prawa Prywatnego. Tom 16B. Prawo spółek osobowych*, red. M. Romanowski, Warszawa 2023, s. 22.



trudno znaleźć jakiegokolwiek argumenty przemawiające za poglądem, jakoby omawiane uprawnienie miało przysługiwać wyłącznie spółce. Nie znajduje ono uzasadnienia ani w językowej wykładni przepisu, ani w wykładni funkcjonalnej.

#### 4. Legitymacja bierna w procesie wywołanym skorzystaniem z uprawnienia z art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h.

Pozwanym w procesie o pozbawienie wspólnika uprawnienia do reprezentacji lub prowadzenia spraw spółki jest w każdym przypadku wspólnik, który ma zostać pozbawiony uprawnień korporacyjnych. Możliwe jest także skierowanie pozwu przeciwko więcej niż jednemu wspólnikowi z żądaniem pozbawienia każdego z nich omawianych uprawnień. Powstaje jednak pytanie, czy wystarczające jest pozwanie wyłącznie tego wspólnika (tych wspólników), czy też – podobnie jak w przypadku domagania się rozwiązania spółki z ważnych powodów na podstawie art. 63 § 1 k.s.h.<sup>36</sup> – pozwani powinni zostać wszyscy wspólnicy, którzy nie godzą się na pozbawienie określonego wspólnika (wspólników) prawa do reprezentacji lub prawa prowadzenia spraw określonego. Przeważa pogląd, zgodnie z którym wystarczające jest pozwanie tylko tego wspólnika, który ma zostać pozbawiony uprawnień<sup>37</sup>. Pogląd taki wydaje się jednak nie uwzględniać tego, że wyrok sądu będzie dotyczył wszystkich wspólników. Wprawdzie bezpośrednie skutki wyroku zasądzonego dotyczą tylko wspólnika pozbawionego uprawnień, to pośrednio wyrok taki oddziałuje na pozostałych. Z punktu widzenia każdego ze wspólników istotne jest to, komu przysługuje uprawnienie do reprezentacji spółki i prowadzenia jej spraw. Zakres skutków wyroku zależy od konkretnych okoliczności. W niektórych wypadkach może dojść do zmiany układu sił przy głosowaniach, może być też tak, że wspólnik występujący z powództwem uzyska możliwość samodzielnego prowadzenia spraw spółki lub jej reprezentacji. Trudno zaakceptować, by proces, którego wynik dotyczy tak istotnych kwestii i dotyka wszystkich wspólników, mógł toczyć się wyłącznie między wspólnikiem występującym z żądaniem oraz wspólnikiem, który ma zostać pozbawiony uprawnień. Uczestnictwo w procesie daje także każdemu wspólnikowi możliwość zajęcia stanowiska np. co do istnienia ważnych powodów, o których mowa w art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. W orzecznictwie wskazuje się, że „udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy w konkretnym wypadku występuje współuczestnictwo konieczne, wymaga analizy każdego stosunku prawnego dotyczącego zgłoszonego roszczenia od strony prawa materialnego i rozważenia, czy stroną w procesie muszą być wszystkie osoby tworzące strony stosunku materialnoprawnego lub wszystkie podmioty wspólnego obowiązku, czy też mogą być tylko niektóre z nich”<sup>38</sup>. Przedstawione

<sup>36</sup> Na tle art. 63 § 1 k.s.h. prawie jednolicie przyjmowany jest pogląd, że pozwanymi o rozwiązanie spółki powinni być wszyscy pozostali wspólnicy. Z poglądem tym polemizuje J. Lic, *Kodeks...*, s. 988–990.

<sup>37</sup> Zob. B. Borowy, [w:] *Kodeks...*, s. 216 i 264; J. Lic, *Kodeks...*, s. 549 i 769; W. Pyziół, [w:] *Kodeks...*, s. 112; A.J. Witosz, *Prowadzenie spraw...*, s. 303 i 347; K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Pozycja prawna...*, s. 143 i 183; R. Pabis, *Pisma...*, s. 256.

<sup>38</sup> Wyrok SN z dnia 13 maja 2010 r., IV CSK 531/09, Legalis nr 381560.

powyżej konsekwencje wyroku uwzględniającego żądanie powoda nakazują przyjąć, że w sprawach wytoczonych na podstawie art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. zachodzi bierne współuczestnictwo konieczne między wszystkimi współnikami, którzy nie występują po stronie powodowej<sup>39</sup>. Będzie to także współuczestnictwo jednolite, gdyż wyrok dotyczył będzie wszystkich współników.

Z przyczyn wskazanych powyżej nie jest natomiast konieczne pozywanie spółki, jako że nie ma ona interesu prawnego odrębnego od interesu współników.

## 5. Treść uprawnienia z art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h.

Omawiane przepisy przyznają możliwość żądania „pozbawienia” prawa reprezentowania spółki oraz „odebrania” prawa prowadzenia jej spraw. Reguła wnioskowania *a maiori ad minus* pozwala na przyjęcie, że dopuszczalne jest wystąpienie do sądu z żądaniami mniej radykalnymi. Przemawia za tym także *ratio legis* wskazanych przepisów. Nie ma potrzeby stosowania środków najdalej idących, jeśli wystarczające jest zastosowanie środków mniej dolegliwych<sup>40</sup>. W literaturze taki pogląd jest jednolicie wyrażany na gruncie art. 47 k.s.h.<sup>41</sup>, jednak pozostaje w mniejszości w odniesieniu do art. 30 § 2 k.s.h.<sup>42</sup> Odrzucając możliwość domagania się ograniczenia (a nie pozbawienia) prawa do reprezentacji spółki przysługującego współnikowi, wskazuje się, że „prawo współnika do reprezentowania spółki ma [...] określony ustawowo zakres umocowania, przy czym nie jest dopuszczalne jego ograniczenie ze skutkiem wobec osób trzecich”<sup>43</sup>. Argument taki wydaje się chybiony. Zakaz ograniczania prawa reprezentacji wynikający z art. 29 § 3 k.s.h. dotyczy tylko ograniczenia ze „skutkiem wobec osób trzecich”. Innymi słowy, wynikająca z tego przepisu norma nie tyle zakazuje wprowadzania ograniczeń prawa reprezentacji, ile stanowi, że wprowadzone ograniczenia mają charakter wewnętrzny. Odnosi się to także do ewentualnych ograniczeń wprowadzonych orzeczeniem sądu. Takie ograniczenia, mimo że wynikające z wyroku sądu, wywoływałyby skutki jedynie między współnikami, a ich naruszenie prowadziłyby do odpowiedzialności odszkodowawczej współnika.

Wydaje się także dopuszczalne domaganie się, by sąd wyrokiem określił szczególny sposób reprezentacji, np. wprowadził reprezentację łączną dotyczącą pozwanego

39 Zob. J.P. Naworski, [w:] *Kodeks...*, s. 283–284. Podobnie, choć mniej stanowczo, K. Kopaczyńska-Pieczniak, [w:] *Kodeks...*, s. 327–328.

40 J. Lic, *Kodeks...*, s. 769, który ten argument przytacza jednak wyłącznie w odniesieniu do powództwa z art. 47 k.s.h.

41 Oprócz J. Lica (por. przypis wcześniejszy) zob. G. Nita-Jagielski, *Kodeks...*, s. 223; S. Sołtysiński, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, *Kodeks...*, s. 507; K. Kopaczyńska-Pieczniak, [w:] *Kodeks...*, s. 416; A.J. Witosz, *Prowadzenie spraw...*, s. 303–304.

42 Za dopuszczalnością takiego powództwa opowiada się M. Rodzynkiewicz, *Kodeks...*, s. 82. Przeciwno jest J. Lic, *Kodeks...*, s. 548; K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Pozycja współnika...*, s. 144; A.J. Witosz, *Prowadzenie spraw...*, s. 346–347.

43 K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Pozycja prawna...*, s. 144.

wspólnika zamiast dotychczasowej reprezentacji samoistnej<sup>44</sup>. Pewne wskazówki w tym zakresie można odnaleźć w art. 30 § 1 k.s.h. Przepis ten pozwala na pozbawienie wspólnika w umowie prawa reprezentowania spółki lub wprowadzenie reprezentacji łącznej, przy czym jego konstrukcja prowadzi do wniosku, że ta druga możliwość (reprezentacja łączna) jest rozwiązaniem łagodniejszym, które ogranicza w pewnym stopniu wspólnika<sup>45</sup>, ale pozostawia mu uprawnienie do reprezentacji. Takie ujęcie alternatywy: „pozbawienie prawa do reprezentacji – wprowadzenie reprezentacji łącznej” daje podstawy do zastosowania argumentacji *a maiori ad minus* i przyjęcia, że skoro wspólnik jest uprawniony do żądania pozbawienia wspólnika uprawnienia do reprezentacji w całości, to może także domagać się zmiany sposobu reprezentacji w taki sposób, który prowadzi do ograniczenia jego uprawnienia do reprezentacji spółki.

Żądanie, z którym występuje powód, jest wiążące dla sądu. Sąd nie może zatem np. orzec o pozbawieniu wspólnika prawa do reprezentacji w sytuacji, w której powód domagał się jedynie ograniczenia takiego prawa; nie jest także dopuszczalne orzeczenie przez sąd „łagodniejszego” środka, gdy powód wystąpił z żądaniem najdalej idącym. Możliwe jest natomiast wystąpienie przez powoda z żądaniami alternatywnymi albo sformułowanie żądania ewentualnego.

## 6. Skutki wyroku pozbawiającego wspólnika uprawnienia do reprezentacji lub prowadzenia spraw spółki albo ograniczającego te uprawnienia

Jak wspomniano powyżej, wyrok pozbawiający wspólnika uprawnienia do reprezentacji lub prowadzenia spraw spółki ma charakter konstytutywny, modyfikuje istniejący między stronami stosunek prawny. Pozbawienie wspólnika prawa do reprezentacji jest skuteczne wobec osób trzecich od chwili wykonalności wyroku, z uwzględnieniem przepisów o materialnej jawności rejestru przedsiębiorców. Wyrok stanowi oczywiście podstawę do dokonania zmiany w rejestrze przedsiębiorców. Te same uwagi należy odnieść do wyroku zmieniającego sposób reprezentacji. Wyrok ograniczający prawo do reprezentacji oraz pozbawiający uprawnienia do prowadzenia spraw spółki lub ograniczający je wywołuje skutki jedynie w stosunkach wewnętrznych spółki na takiej samej zasadzie jak wszelkie ograniczenia wprowadzone na mocy umowy spółki<sup>46</sup>.

W kontekście skutków wyroku rozważenia wymaga kilka dodatkowych kwestii.

Po pierwsze powstaje pytanie, czy wyrok jest skuteczny także w stosunku do nabywcy ogółu praw i obowiązków, który nabywa te prawa od wspólnika, którego dotyczył wyrok. Odpowiedź na to pytanie musi być twierdząca. Nabywca ogółu praw i obowiązków wstępuje „w miejsce” zbywcy, zajmuje jego pozycję w spółce; nabycie ma charakter translatywny<sup>47</sup>. Dotyczy to zarówno uprawnień i obowiązków wynikających z umowy, jak i ukształ-

44 Możliwości takiej nie wyklucza A.J. Witosz, *Prowadzenie spraw...*, s. 347.

45 Choć oczywiście nie chodzi tu, ściśle rzecz ujmując, o ograniczenie prawa do reprezentacji.

46 Zob. szerzej np. J. Lic, *Kodeks...*, s. 528.

47 Zob. np. T. Szczurowski, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2022, s. 68;

towanych orzeczeniem sądu. Nie jest przy tym istotne, że ważne przyczyny dotyczyły tylko wspólnika zbywcy i nie występują po stronie nabywcy. Na marginesie można tylko zauważyć, że jeśli przeniesienie praw i obowiązków nastąpiłoby przed wydaniem prawomocnego wyroku, a ważne przyczyny dotyczyły zbywcy, wówczas sąd musiałby uwzględnić zmianę stanu faktycznego i oddalić powództwo, jeśli wyjście wspólnika ze spółki byłoby równoznaczne z ustaniem ważnych powodów.

Po drugie wspólnikowi, który został pozbawiony uprawnienia do reprezentacji lub prowadzenia spraw spółki, nie przysługuje żaden środek prawny pozwalający na zmianę prawomocnego wyroku w wypadku zmiany sytuacji faktycznej, w szczególności ustania ważnych powodów, których istnienie doprowadziło do wydania wyroku. Skutki wyroku są nieograniczone w czasie<sup>48</sup>.

Po trzecie należy przyznać wspólnikom możliwość „uchylenia” skutków wyroku<sup>49</sup>. Jeśli już po jego wydaniu wszyscy wspólnicy porozumieją się co do ponownego przyznania wspólnikowi uprawnienia do reprezentacji lub prowadzenia spraw spółki, to porozumienie takie jest skuteczne. Orzeczenie sądu, które ukształtowało stosunek prawny, nie stoi na przeszkodzie dalszym zmianom tego stosunku na mocy porozumienia stron, w tym także w zakresie, którego dotyczyło orzeczenie. Nie ma przy tym znaczenia, czy ważne powody uzasadniające pozbawienie wspólnika prawa prowadzenia spraw czy reprezentacji ustąpiły, czy trwają nadal<sup>50</sup>.

Po czwarte nie ma przeszkód, by wspólnik, który został pozbawiony uprawnienia do reprezentacji lub prowadzenia spraw spółki, został ustanowiony prokurentem. Stosunek prokury jest odrębnym stosunkiem prawnym i orzeczenie sądu w sprawie uprawnienia do reprezentacji lub prowadzenia spraw nie wyłącza jego nawiązania ze wspólnikiem, którego dotyczy wyrok<sup>51</sup>.

## 7. Podsumowanie

Niewielka liczba dostępnych orzeczeń wydanych na tle art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h. może świadczyć o niewielkim znaczeniu praktycznym tych przepisów. Nie jest jednak wykluczone, że przyczyną rzadkiego wykorzystywania wynikających z nich uprawnień są stwarzane przez te przepisy problemy interpretacyjne. Jak wyżej wskazano, nie ma jasności m.in. co do tego, komu przysługuje uprawnienie (wspólnikom czy spółce), kto powinien zostać pozwany (tylko wspólnik „winny” czy wszyscy pozostali wspólnicy), do jakiego sądu należy wnieść pozew. Wspólnik napotykający takie trudności (czy też doradzający mu prawnik) częściej wybierze zatem środek dalej idący, co do którego takie wątpliwości są znacznie mniejsze, tzn. skorzysta z żądania wykluczenia wspólnika, rozwiązania spółki lub wypowiedzenia umowy.

J. Lic, *Kodeks...*, s. 156–157.

48 Trafnie zwraca na to uwagę A.J. Witosz, *Prowadzenie spraw...*, s. 359.

49 *Ibidem*, s. 360.

50 *Ibidem*, s. 361.

51 Tak trafnie J. Lic, *Kodeks...*, s. 552; A.J. Witosz, *Prowadzenie spraw...*, s. 355.

Odwołanie się do funkcji omawianych przepisów pomaga rozstrzygnąć niektóre wątpliwości interpretacyjne i uzasadnić określony kierunek wykładni. Wydaje się jednak, że przepisy zostały sformułowane w sposób tak lakoniczny i niejednoznaczny, że uzasadnia to interwencję ustawodawcy. Przepisy o spółkach osobowych zawarte w Kodeksie spółek handlowych charakteryzują się znaczną stabilnością, co samo w sobie stanowi określoną wartość. Często zresztą zmiany niosą ze sobą nowe problemy interpretacyjne. Stopień trudności związany z interpretacją art. 30 § 1 i art. 47 k.s.h. jest jednak tak wysoki, że trudno sobie wyobrazić, by zmiana tych przepisów mogła pogorszyć sytuację.

Dokonując zmian art. 30 § 1 i art. 47 k.s.h., ustawodawca powinien jednoznacznie rozstrzygnąć, komu przysługuje uprawnienie do wystąpienia z żądaniem pozbawienia wspólnika uprawnienia do reprezentacji lub prowadzenia spraw (jak się wydaje, powinno ono przysługiwać każdemu wspólnikowi) oraz kto powinien zostać pozwany (tu należałoby postanowić, że pozwani powinni zostać wszyscy wspólnicy niezgadzający się z żądaniem). Wskazane byłoby także wyraźne uregulowanie treści żądania, które powinno również obejmować możliwość domagania się ograniczenia uprawnień wspólnika. Ustawodawca powinien też nadać bezwzględnie wiążący charakter przepisom dotyczącym uprawnienia do żądania pozbawienia (ograniczenia) prawa prowadzenia spraw spółki.

## Bibliografia

### Literatura

- Błaszczak Ł., *Współuczestnictwo procesowe na przykładzie osobowych spółek handlowych – istota, rodzaje i przypadki jego występowania*, „Prawo Spółek” 2004, nr 10.
- Borowy B., [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2022.
- Dumkiewicz M., Kidyba A., *Komentarz aktualizowany do art. 1–200 Kodeksu spółek handlowych*, 2023, LEX/el.
- Feliga P., [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1–458<sup>16</sup>. Tom I*, red. T. Szan-  
ciło, Warszawa 2023.
- Kopaczyńska-Pieczniak K., Dumkiewicz M., *Ważne powody w stosunkach spółek handlowych*, [w:] *Współczesne problemy prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr hab. Marii Poźniak-Niedzielskiej*, red. A. Kidyba, R. Skubisz, Warszawa 2007.
- Kopaczyńska-Pieczniak K., [w:] *Kodeks spółek handlowych. Tom I. Komentarz do art. 1–150*, red. A. Kidyba, Warszawa 2017.
- Kopaczyńska-Pieczniak K., *Pozycja prawna wspólnika spółki jawnej*, Warszawa 2013.
- Lic J., *Pozbawienie wspólnika prawa reprezentowania spółki jawnej*, [w:] *Prawo handlowe. Między teorią, praktyką a orzecznictwem. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi A. Strzępce*, red. P. Pinior i in., Warszawa 2019.
- Lic J., *Spółka jawna. Komentarz*, Warszawa 2023.
- Litwińska-Werner M., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2007.
- Naworski J.P., [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł I. Przepisy ogólne. Tytuł II. Spółki osobowe*, red. T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz, Warszawa 2010.
- Nita-Jagielski G., [w:] J. Bieniak i in., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2022.
- Nowacki A., *Reprezentacja spółki partnerskiej przez partnerów*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2012/2.
- Osajda K., *O mankamentach regulacji spółek osobowych w kodeksie spółek handlowych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2012/10.
- Pabis R., *Pisma spółek handlowych, t. I – Przepisy ogólne. Spółka jawna, spółka partnerska*, Warszawa 2003.
- Pyziak-Szafnicka M., *Prawo podmiotowe*, „Studia Prawa Prywatnego” 2006/1.
- Pyziół W., [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. W. Pyziół, Warszawa 2008.
- Rodzinkiewicz M., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2014.
- Sołtysiński S., Szajkowski A., Szumański A., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 1–150 k.s.h. Tom I*, Warszawa 2012.
- Strzępka J., Zielińska E., [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J. Strzępka, Warszawa 2015.
- Szajkowski A., [w:] *System Prawa Prywatnego. Tom 16B. Prawo spółek osobowych*, red. M. Romanowski, Warszawa 2023.
- Szczurowski T., [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2022.

Witosz A.J., *Prowadzenie spraw i reprezentacja spółek osobowych*, Warszawa 2013.  
Zbiegień-Turzańska A., [w:] *System Prawa Prywatnego. Tom 16B. Prawo spółek osobowych*, red. M. Romanowski, Warszawa 2023.

## Wykaz orzecznictwa

Postanowienie SN z dnia 8 października 1997 r., II CZ 108/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 57.

Wyrok SN z dnia 13 maja 2010 r., IV CSK 531/09, Legalis nr 381560.

Postanowienie SN z dnia 25 kwietnia 2013 r., II CZ 190/11, Legalis nr 737233.

Postanowienie SN z dnia 22 października 2014 r., II CZ 57/14, Legalis nr 1182691.

Postanowienie SN z dnia 4 marca 2015 r., IV CZ 111/14, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 43.

Postanowienie SN z dnia 18 marca 2015 r., I CZ 9/15, Legalis nr 1242083.

Postanowienie SN z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZ 53/16, Legalis nr 1546855.

Wyrok SN z dnia 9 stycznia 2020 r., I PZ 15/19, OSNP 2020, nr 12, poz. 135.

Postanowienie SA w Warszawie z dnia 23 sierpnia 1996 r., I ACz 755/96, Legalis nr 34088.

Wyrok SA w Krakowie z dnia 23 stycznia 2013 r., I ACa 1300/12, Legalis nr 723117.